

Резюме

Куян И.А., Андрушко И.П. Правовой патриотизм как оптимальная модель государственной идеологии Украины.

В статье дана характеристика существующих в научной литературе теоретических моделей этнического, территориального, государственного и конституционного патриотизма под углом использования их потенциала для развития патриотизма в Украине. Каждый из них имеет свои проявления, свой конструктивный потенциал для укрепления взаимосвязи человека и государства, и вместе с тем, при определенных условиях, может создавать вызовы и способствовать разрушению такой взаимосвязи. Показана взаимосвязь между разными видами патриотизма. Предложено научную модель, концепцию правового патриотизма, воплощающую элементы всех рассмотренных ранее видов этого явления, и вместе с тем, имеющую свое собственное содержание.

Ключевые слова: патриотизм, этнический патриотизм, территориальный патриотизм, государственный патриотизм, конституционный патриотизм, правовой патриотизм, национализм, патернализм.

Summary

Kuian I., Andrushko I. Legal patriotism as the optimum model government ideology in Ukraine

The article focuses on identified in the scientific literature characteristics of theoretical models of patriotism with the perspective of using their potential for the development of patriotism in Ukraine. The four main models (types) of patriotism are researched in the scientific literature, namely ethnic, territorial, national and constitutional. Everyone of these types has its own disclosure, its constitutive potential served for strengthening the relationship between human and the state. And at the same time, under certain circumstances, each of them can create challenges and becomes cause of such interconnection destruction. Different types of patriotism interconnection is examined. It is proposed the scientific model – the concept of legal patriotism, which embodies the elements of all the previously considered types of this phenomenon, and at the same time has its own special sense.

Key words: patriotism, ethnic patriotism, territorial patriotism, national patriotism, legal patriotism, nationalism, paternalism.

УДК 340.12

В.С. БІГУН

В'ячеслав Степанович Бігун, кандидат юридичних наук, здобувач Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України

ДОБРОСЕСНІСТЬ ЯК НОРМАТИВНО ЗАКРІПЛЕНА ІНСТИТУЦІЙНА ОБ'ЄКТИВАЦІЯ ЧЕСНОТИ У СФЕРІ ПРАВОСУДДЯ

Сучасний соціальний дискурс і проблематика добросесності *актуалізується* після подій 2013–2014 років. Його істотна особливість – юридизація цієї категорії. Це зобов'язує правознавство (а відтак, і правознавців) осмислити та розвинути цей дискурс. Спробу такого внеску і відображає ця публікація (частина циклу) – окремі результати дослідження в контексті філософії правосуддя як частини філософії права.

У попередній статті запропоновано умовну періодизацію сучасного правознавчого дискурсу добросесності: 1) пропедевтика та початок вивчення зарубіжного досвіду (1990–2000 рр.); 2) інтерналізація зарубіжного досвіду та подальші декларативні акти (2001–2014 рр.); 3) юридизація етики та добросесності в судовій діяльності (із 2014 р.)¹.

Мета цієї статті – розгляд генези інституціоналізації *добросесності* як вимоги до суддів (кандидатів у судді) у законодавстві, зокрема і в Конституції України, як *джерельній бази*. Хоча такий підхід є певною мірою дескриптивний, його цінність – у *практичній* актуальності на відміну від умовності. Він уможливує формування дослідницького підходу, краще пізнання емпіричного матеріалу і, сподіваємося, глибоке осмислення і суті явища добросесності в процесі здійснення. Адже і на практиці є потреба вироблення розуміння (концепції) добросесності для теоретичного і практичного аспектів дискурсу (в юридичних і квазіюридичних процедурах).

Генеза і смисли терміна добросесність. «Словник української мови» визначає *добросесність* як «високу моральну чистоту, чесність», як властивість за значенням *добросесний*, яким є той, хто «живе чесно, дотримується всіх правил моралі»; «є проявом чесності, моральності»².

По-перше, зміст добросесності вказує на суб'єктивну властивість особи, що об'єктивується (проявляється). По-друге, добросесність є як властивістю, так і *діяльністю, поведінкою, яка має бути моральною*. Декларативність не забезпечує добросесності і, подібно до релігії, не достатньо проповідувати чесноти, канони, треба жити відповідно до них. По-третє, добросесність формують два термінопоняття: *добро* і *чесність*; проте чи їхній зміст і синтез (бути добросесним – це означає бути добрим і чесним) розкриває зміст поняття *добросесність*, – варто дослідити окремо.

Досліджуючи зміст і форми добросесності, варто звернутися до доробку філософії та лінгвістики. Адже добросесність є передусім філософською, точніше, етичною категорією. Лінгвістика ж виявляє, як співвід-

носяться смисли різних лексем, які позначають явище доброчесності, лексико-семантичні особливості вербалізації цього концепту. Так, хоча термін *доброчесність* інколи перекладають російською як *добродетель*, українська мова, на думку дослідників, не має достатніх лексичних засобів, аби відтворити семантику цієї лексеми. Натомість у нашій мові вживається лексема *чеснота*, а в складі лексем *доброчесність* і *чеснота* – категоріальна сема *чесність*, що свідчить про таку особливість українського характеру, як бажання жити чесно, за принципами добра і правди, закарбованими у мові та народній моралі³.

Істотним є і те, що за нашим попереднім дослідженням термін *доброчесність* не був частиною дискурсу українського правознавства. Цей дискурс (про що вже відзначалося в пропонованій нами періодизації та обґрунтовується додатково) актуалізувався завдяки проникненню смислів і термінів із інших мов, зокрема перекладу та інтерналізації міжнародних, іноземних правових актів. Це, проте, не означає, що термінопоняття *доброчесність* чи явище, властивість, яким його позначають, не існувало чи не відображалося в українській мові та літературі⁴; щобільше, воно знане на нинішніх українських теренах здавна. Наприклад, термін *доброчеснота* вжито в Конституційних пактах Пилипа Орлика (1710 р.) («...оскільки серед трьох доброчеснот богословських віра є найпершою...»); а мовою передруку 1858 р. вживається термін *добродетель* (перекладається як *чеснота*)⁵. Тобто, доброчесність у цьому смислі – це синонім загальних термінів *цінність*, *чеснота*.

Зведення ж змісту доброчесності до змісту моралі, хоча й вирішує дескриптивний аспект проблеми, може не вирішувати проблеми практичної, адже зміст моралі може вважатися надто широким і відносним (наприклад, суддя зобов'язаний не розкривати таємниці нарадчої кімнати, хоча дехто може вважати це нечесним, приховуванням) та потребувати звернення до складових, вирішення колізій.

Поширення терміна *доброчесність* як перекладу терміна *integrity*. Огляд джерел виявляє вплив перекладу на розвиток дискурсу, зокрема англомовного терміна *integrity*, як: 1) *доброчесності*; 2) *чесності та невідкупності*.

Виявляється, що термін *доброчесність* поширюється завдяки перекладу та адаптації міжнародно-правових актів і зарубіжних стандартів (практик). Для прикладу, в 1996 р. ООН схвалює Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб, за яким такі особи зобов'язуються виконувати свої обов'язки «з повною доброчесністю». В англомовному варіанті вживається термін *integrity*⁶ (з латинської *integer* – цілісний, повноцінний), що тлумачні словники трактуються як цілісність, стійкі моральні переконання бути чесним світоглядно та у вчинках⁷.

Однак термін *integrity* не завжди перекладається українською як *доброчесність*, як і навпаки. Так, у тексті Конвенції ООН проти корупції (2003 р.) *integrity* перекладено двома словами разом, як *добропорядність та невідкупність*⁸, чи як *чесність та невідкупність* – у випадку перекладу Бангалорських принципів поведінки суддів (ООН, 2006 р.)⁹. Якщо ж перекладати термін *доброчесність* зворотню англійською мовою, то поширеним буде слово *virtue*¹⁰.

На практиці термінологічне вживання спричиняє неясності, які мають фундаментальні наслідки для оцінювання доброчесності (наприклад, подається український термін *інтегративність* (очевидне запозичення терміна *integrity*), який в одному нормативно-правовому акті водночас подається як синонімом термінопоняття *доброчесність*, так і його складовою; за відсутності роз'яснення, свідомо чи несвідомо породжуючи неясність і сумніви в результатах оцінювання)¹¹.

Початково ж термін *доброчесність* поширюється передусім у сфері державної служби. Спростовуючи поширену думку, що законодавство не визначає цього терміна, наведемо його визначення у Законі «Про державну службу» (2015 р.); доброчесність як принцип державної служби визначається як «спрямованість дій державного службовця на захист публічних інтересів та відмову державного службовця від превалювання приватного інтересу під час здійснення наданих йому повноважень» (ст. 4).

Отож термін *доброчесність* поширився у сферах державної служби та протидії корупції як переклад терміна *integrity*, проте без перенесення чи без співвіднесення їхніх смислів, семантики. Далі варто розглянути, як змінюються ці смисли у зв'язку з інституціоналізацією, нормативним закріпленням термінопоняття *доброчесності*.

Інституціоналізація доброчесності в судовій сфері. Нормативне закріплення терміна інституціоналізує його. У контексті дослідження правосуддя виникає питання: коли термін *доброчесність* з'являється в актах, які регламентують стандарти суддівської діяльності?

Логічно б було спробувати віднайти термін *доброчесність* у етичних кодексах суддів. Проте ані чинний Кодекс суддівської етики (2013 р.), ані попередній Кодекс професійної етики судді (2002 р.)¹², не містять терміна *доброчесність*. Але в Кодексі 2013 р. зміст цього терміна має на увазі, коли вказується, що «забезпечення права кожного на судовий захист... [висуває] високі вимоги до моральних якостей кожного судді», що «суддя повинен бути обізнаним про свої майнові інтереси та вживати розумних заходів для того, щоб бути обізнаним про майнові інтереси членів своєї сім'ї» (преамбула та ст. 18 Кодексу). Водночас «порушення правил етичної поведінки, встановлених цим Кодексом, не можуть самі по собі застосовуватися як підстави для притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності...» (ст. 4).

У 2015 р. Законом України «Про забезпечення права на справедливий суд» законодавчо таки закріплюється термін «недоброчесна поведінка судді» як підстава дисциплінарної відповідальності¹³.

У 2016 р. термін *доброчесність* закріплюється Конституцією, точніше встановлюється вимога до кандидата на посаду судді бути як компетентним, так і доброчесним.

Між тим, ще в 2016 р. від імені суддівського корпусу констатується, що поняття та практика добросчесності є новелою. Зокрема, що «Комітет етики, врегулювання конфлікту інтересів та професійного розвитку суддів Ради суддів України створено як «абсолютно нове явище для судової системи України»¹⁴.

Аналіз Коментаря до Кодексу суддівської етики (2016 р.) показує, що питання добросчесності розглядається не стільки як вимога до судді індивідуально, як загалом (про що свідчать терміни «добросчесність суддівського корпусу», «добросчесність суддівської влади», «добросчесність суду», «добросчесність у судовій владі»¹⁵). Як приклад, не містять терміна *добросчесність* чи детальних положень і навчальні посібники з суддівської етики (окрім, як у положеннях Закону «Про судоустрій і статус суддів»)¹⁶. Хоч уже коментар Кодексу до ст. 18 про майнові інтереси тлумачить, що «Добросчесна поведінка судді має торкатися всіх сфер його життя, у тому числі, і матеріальної (майнової) сфери»¹⁷.

Відтак проблематика добросчесності в судовій сфері поступово стає об'єктом і предметом наукових досліджень¹⁸, формуються уявлення про вимогу до судді бути добросчесним (добросчесність судді).

Отож, допустимо стверджувати, що хоча уявлення про явище, яким позначається термін *добросчесність*, відображалось в українській теорії та практиці судової діяльності й раніше, цей термін і кваліфікаційну вимогу було сформовано та впроваджено в Україні як запозичений, але прийнятний міжнародний стандарт – передумову (умову) стандарту індивідуальної діяльності судді (кандидата на посаду) як представника державної влади – носія судової влади.

Мета добросчесності та добросчесність як мета в судовій діяльності. Мету добросчесності виявляє її ідея. За етичним змістом добросчесності така ідея здійснюється за умови, а особа може вважатися добросчесною, якщо така особа в своїй практичній діяльності, відповідно до *формального тлумачення* цього терміна, «дотримується всіх правил моралі»; «є проявом чесності, моральності»¹⁹.

Але яка спеціальна мета добросчесності в судовій діяльності? Наш аналіз показує, що такою метою є непідкупність, що є складовою незалежності судді. Водночас, тоді чи повинен, і, якщо так, то чому, суддя чи інша особа, яка бере участь у здійсненні судочинства, бути добросчесною у всіх сферах життя, дотримуватися «всіх правил моралі» чи лише спеціальних (які пов'язані з судовою діяльністю)?

Аби спробувати відповісти на це запитання, варто дослідити добросчесність як водночас мету та інструмент (метод) практичної, зокрема судової діяльності.

По-перше, *добросчесність* розглядається як *передумова здійснення правосуддя*. Рада Європи визначає мету добросчесності як «забезпечення високого рівня непідкупності, чесності й справедливості при здійсненні юридичних і пов'язаних з ними управлінських процесів»²⁰. Така передумова має загальний характер у тому смислі, що вона може стосуватися будь-яких суспільних відносин, зокрема як між громадянами, так і між громадянином і державними (публічними) інститутами.

Можна припустити (на це вказує й суспільна практика), що (на жаль) підкупність і нечесність теж можуть бути засадами для вирішення суспільних і індивідуальних спорів, однак такі засади створюють ситуацію недовіри та суперечать ідеї верховенства права чи закону. Такі інші засади, що не відповідають ідеї верховенства права чи закону, складно відрізнити, оскільки їм може надаватися видимість правомірності. Такі домовленості є тасмними, вони можуть не проявлятися, тому їх складно виявити. Проте вони суперечать добросчесності в судовій чи іншій суспільній діяльності, утверджуючи недовіру до учасників такої діяльності.

Тому, по-друге, *довіра до судді* (та тих, хто їх відбирає і призначає) – *основа довіри суспільства до судової системи*. Цей елементарний принцип визнавався (і не піддався сумніву) як теоретична основа й раніше, але певною мірою ігнорувався як практична засада судової діяльності в Україні. Якщо точніше, відбувалася певна «гра слів і самонавіювань», коли судді та суддівські працівники ототожнювали декларацію із практикою, що не сприймалося за межами їхнього середовища – в громадянському суспільстві, й створювало атмосферу суспільної недовіри. Таким чином відбулося певне відчуження суддівського корпусу від народу. Як наслідок – стан майже тотальної недовіри до суду як суспільного інституту, формування уявлення про суддів як про «корумпованих небожителів», хоча таке уявлення могло не ґрунтуватися на особистому досвіді (тобто, навіть ті, чий справи не розглядалися судами, отже, не мали підстав для оцінки, теж поділяли думку про недовіру). Рівень такої недовіри досяг апогею і під час подій Революції Гідності та тих, які їм передували (як наприклад, політичні судові процеси над лідерами опозиції, приклади самосуду, заборони мирних зібрань усупереч практиці ЄСПЛ). Тому суспільство й вимагало оновлення суддівського корпусу (через люстрацію чи інші інструменти).

Отож, практичний досвід доводить, що дотримання добросчесності і етичних стандартів – основа довіри до судової діяльності та судді безпосередньо. Це констатують і Бангалорські принципи поведінки суддів (2006 р.), у Преамбулі яких зазначається: «довіра суспільства до судової системи, а також до авторитету судової системи в питаннях моралі, чесності та непідкупності (*integrity*) судових органів посідає першочергове місце в сучасному демократичному суспільстві»²¹. Ці ж Принципи визнають добросчесність (*integrity*) цінністю судової професії та «необхідною умовою належного виконання суддею своїх обов'язків», при цьому «спосіб дій та поведінка судді мають підтримувати впевненість суспільства в чесності та непідкупності (*integrity*) судових органів. Недостатньо просто чинити правосуддя, потрібно робити це відкрито для суспільства»²².

Добросчесність таким чином стає інституційно інструментальною: як вказують Бангалорські принципи поведінки суддів (2006 р.), «призначення судової системи у демократичній державі – гарантувати саме існування верховенства права».

Тобто, українська дійсність (зокрема із запровадженням конституційної вимоги доброчесності) повертається до основ, які доводиться відбудовувати заново. Оскільки, на думку суспільства, судді не витримали тест на доброчесність як умову здійснення правосуддя, запроваджується тест на доброчесність і як на *передумову* здійснення правосуддя, тобто здатність його здійснювати.

Водночас на практиці для реалізації цієї новели істотним є не лише те, хто претендуватиме на здійснення правосуддя, а й хто встановлюватиме відповідність принципу доброчесності, зокрема й оцінюватиме доброчесність. Щоби убезпечитися від принципу «кривого дзеркала», такі інституції та їхні уповноважені особи, як мінімум, теж повинні відповідати принципу доброчесності й лише після встановлення цього здійснювати перевірку чи оцінку інших на доброчесність.

Попередні висновки виявляють, що актуалізація дискурсу доброчесності зумовлює потребу філософського підходу в з'ясуванні смислів. Доброчесність постає як нормативно закріплена інституційна об'єктивна чеснота в сфері правосуддя. Доброчесність як особистісна чеснота (властивість) трансформується в інституційну цінність і відтак в інституційну норму. Тобто, доброчесність інституціоналізується: інтерналізувавшись як особистісна суб'єктивна чеснота, вона відтак об'єктивується і постає як нормативно закріплена інституційна цінність (об'єктивація моральної чесноти) в сфері правосуддя. При цьому сучасний дискурс доброчесності зміщує акцент від чесноти до норми. Закріпивши доброчесність як законодавчу вимогу до особистості, держава неминуче юридизує суб'єктивну моральну чесноту, інституціоналізує її та зобов'язується забезпечити. Юридизувавши доброчесність як моральну категорію, держава формує її як юридичну. Її застосування розширює контекст і, наприклад, соціальна вимога до доброчесності судді трансформується в передумову до кандидата на посаду судді й залишається такою для діючого судді. При цьому не вирішеними залишаються колізії, в основі яких різні чесноти чи цінності (питання пріоритетності). Це неминуче призводить до колізій та дилем у практичному застосуванні, що й стане одним із аспектів нашого подальшого дослідження проблематики доброчесності в філософії правосуддя.

¹ Бігун В.С. Доброчесність як принцип правосуддя: постановка проблеми та сучасний дискурс / В.С. Бігун // Часопис Київського університету права. – 2018. – № 2. – С. 29–33.

² Словник української мови: в 11 томах. Академічний тлумачний словник (1970–1980). – К., 1971. – Т. 2. – С. 326; Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь, 2005. – С. 308.

³ Черненко Н.А. Особливості вербалізації концепту доброчесність у лексико-семантичному просторі латинської, англійської та французької мов // Studia Linguistica. – 2014. – Вип. 8. – С. 517 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://philology.knu.ua/files/library/stud-ling/stud-ling-8/85.pdf>

⁴ Вживається цей термін і в українській літературі, хоч із нечасто («В Січі був такий звичай, що кожен мусив коритися волі старшого, жити в братерстві один з одним і поводитися доброчесно». *Панч Петро*. Гомоніла Україна. – К., 1954. – С. 226).

⁵ Договори і постанови прав і свобод військових між Ясновельможним Його Милості паном Пилипом Орликом, новообраним гетьманом Війська Запорізького, і між генеральними особами, полковниками і тим же Військом Запорізьким з повною згодою з обох сторін. Підтверджені 5 квітня 1710 року від Різдва Христового // Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/001_003/print1510024482597040 ; Те саме: *Маркевич М.* Истории Малороссии: в 5 т. – М., 1858. – Т. 4. – С. 320 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/file/docs/4/d185430.pdf?noattach=1>

⁶ Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб ООН від 23.07.1996: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_788 Оригінальний документ: International Code of Conduct for Public Officials : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.un.org/documents/ga/res/51/a51r059.htm>

⁷ The American Heritage Dictionary of the English Language (4th ed.). El-shaddai. 2000.

⁸ Преамбула встановлює, що Конвенція приймається, «беручи до уваги також принципи належного управління державними справами й державним майном, справедливості, відповідальності й рівності перед законом і необхідність забезпечити *добропорядність* (to safeguard integrity), а також сприяти формуванню культури неприйнятності корупції». У ст. 8 Конвенції *integrity* перекладено як «*непідкупність*»: «З метою боротьби з корупцією кожна Держава-учасниця заохочує, *inter alia*, *непідкупність*, чесність і відповідальність (integrity, honesty and responsibility) своїх державних посадових осіб згідно з основоположними принципами своєї правової системи». Конвенція ООН проти корупції (31.10.2003) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_c16/print1510560200524697 Див.: текст мовою оригіналу (англійською) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf

⁹ Бангалорські принципи поведінки суддів (схвалені резолюцією 2006/23 Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року) // Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства. – К., 2015. – С. 120 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.vkksu.gov.ua/userfiles/doc/perelik-dokumentiv/EU_Standarts_book_web-1.pdf Див.: текст Принципів англійською мовою: The Bangalore Principles of Judicial Conduct : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.unodc.org/pdf/crime/corruption/judicial_group/Bangalore_principles.pdf

¹⁰ Див., напр., також *virtuous – доброчесний*. *Лев В.* Англійсько-український словник / В. Лев, І. Вербяний. – Нюрнберг-Байройт, 1947. – С. 175. Virtue також перекладається як доброчесність, чеснота, добровчинність, добродієвість.

¹¹ Див., напр., Главу 7 Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення (зі змінами), затвердженого Вищою кваліфікаційною комісією суддів України. Див. також, як члени Комісії пояснюють зміст цих понять (доброчесність, інтегративність): *Андрушко С.* Новий Верховний суд / С. Андрушко // Радіо Свобода: СХЕМИ. – 2017. – 18 травня : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/embed/IxObHAWJ4AE?start=916>

¹² Кодекс професійної етики судді (затверджений V з'їздом суддів України 24.10.2002) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://court.gov.ua/userfiles/file/sud1307/pdf/Codeks_prof_etyku.pdf Те саме в: *Левківський Б.К.* Юридична етика та деонтологія: навч.-метод. посіб. / Б.К. Левківський. – К., 2009. – С. 59–61.

¹³ Зазначимо, що *добросочність* як термін опосередковано, через термін «недобросочна поведінка судді», законодавчо запроваджується вже Законом України «Про забезпечення права на справедливий суд» (2015 р.). Такою підставою є «факт недобросочної поведінки судді, у тому числі здійснення суддею або членами його сім'ї витрат, що перевищують доходи такого судді та доходи членів його сім'ї; встановлення невідповідності рівня життя судді задекларованим ним та членами його сім'ї майну і доходам; використання статусу судді з метою незаконного отримання ним або третіми особами матеріальних благ або іншої вигоди (ч. 1 ст. 92 Закону). Встановлення такого факту – можлива підстава дисциплінарної відповідальності і направлення рекомендації для подання на звільнення судді з підстав порушення присяги.

¹⁴ Чумаченко Т. Етика та поведінка суддів // Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства. – К., 2015. – С. 117 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.vkksu.gov.ua/userfiles/doc/perelik-dokumentiv/EU_Standarts_book_web-1.pdf

¹⁵ Коментар до Кодексу суддівської етики (2016). – К., 2016. – С. 23–24, 28, 44 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rsu.gov.ua/uploads/article/komentar-kodeksusuddivskoietiki-fd35472a7d.pdf>

¹⁶ Див., напр.: Суддівська етика. Практично-методичний посібник викладача. – К., 2015 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fair.org.ua/content/library_doc/Curriculum_Jud_Ethics_print.pdf (Посібник не містить терміна *добросочність* чи його суті, окрім, як у згадуваннях положень Закону «Про судоустрій і статус суддів»).

¹⁷ Коментар до Кодексу суддівської етики (2016). – К., 2016. – С. 127 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rsu.gov.ua/uploads/article/komentar-kodeksusuddivskoietiki-fd35472a7d.pdf>

¹⁸ Див., напр., праці таких дослідників, як С.В. Глущенко, А.Ю. Кулібаба, Т.Г. Семків, Л.Є. Зуєва та В.І. Федорович (зокрема двоє останніх захистили дисертаційні дослідження на дотичні теми); доступні також численні публіцистичні матеріали, зокрема публікації як журналістів та активістів, так і дослідників, які будуть висвітлені і в нашому дослідженні.

¹⁹ Словник української мови: в 11 томах. Академічний тлумачний словник (1970–1980). – К., 1971. – Т. 2. – С. 326.

²⁰ Варто уточнити, що це визначення подається у документі, що опосередковано стосується добросочності, а саме Додаток до Рекомендації Рес (2001) 2 «Доповідь щодо рентабельності розробки й зміни конструкції судових і юридичних інформаційних систем» (ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи 28 лютого 2001 р.). Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства. – К., 2015. – С. 252 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.vkksu.gov.ua/userfiles/doc/perelik-dokumentiv/EU_Standarts_book_web-1.pdf

²¹ Бангалорські принципи поведінки суддів // Там само. – С. 118.

²² Бангалорські принципи поведінки суддів // Там само. – С. 120.

Резюме

Бігун В.С. Добросочність як нормативно закріплена інституційна об'єктивація чесноти у сфері правосуддя.

У статі стисло висвітлюються такі аспекти, як етимологія та генеза терміна добросочність, його поширення як переклад англійського терміна *integrity*, розглядається інституціоналізація добросочності, її мета та добросочність як мета в судовій сфері.

Ключові слова: філософія правосуддя, добросочність.

Резюме

Бігун В.С. Добросочность как нормативно закреплённая институциональная объективация добродетели в сфере правосудия.

В статье кратко освещаются такие аспекты, как этимология и генезис термина добросочность, его распространение как перевод англоязычного термина *integrity*, рассматривается институционализация добросочности, её цель и добросочность как цель в судебной сфере.

Ключевые слова: философия правосудия, добросочность.

Summary

Bihun V. Integrity as Normatively Fixed Institutional Objectification of Virtue in the Judicial Field.

The article briefly explores such aspects as the etymology and genesis of the term *integrity* (*dobroschnist* – in Ukrainian), its dissemination due the translation from English of the term *integrity*, examines the institutionalization of integrity, its goal and integrity as a goal in the judicial sphere.

Key words: philosophy of justice, integrity.